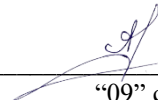

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

І. В. Албул

“09” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НПП 2.2.05 Пенсійне забезпечення в Україні

Галузь знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

Умань – 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «Пенсійне забезпечення в Україні» для здобувачів вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення».

Розробник : Бондаренко Галина Василівна, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 І.В. Албул

(підпис)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол № 1 від «09» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

 (Бондаренко Г. В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	3	3
Семестр	6	6
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	60	8
Лекційні	28	4
Практичні	32	4
Самостійна робота	30	56
Індивідуальні завдання	30	56
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є поглиблення теоретичних знань та формування у студентів практичних навичок у сфері пенсійного забезпечення. Практичні навички формуються у студентів через застосування норм пенсійного законодавства при виконанні завдань по документальному оформленню права на різні види пенсій та отримання окремих видів пенсій; вирішення ситуаційних задач.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Пенсійне забезпечення в Україні» є:

- оволодіти теоретичним підґрунтям інституту пенсійного забезпечення;
- засвоїти принципи формування та складові елементи системи пенсійного забезпечення;
- оволодіти нормативним матеріалом, застосовуючи для його вивчення здобуті знання з теорії;
- набути базових навичок практичного застосування норм права у безпосередній діяльності державних органів по реалізації конституційних прав громадян.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: теоретичне підґрунтя інституту пенсійного забезпечення;

вміти:

1) документальна оформлювати різні види пенсій;

2) аналізувати та розкривати зміст нормативно-правових актів щодо пенсійного забезпечення;

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен здобути такі компетентності:

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти такими **компетентностями:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю у системі соціального захисту населення.

ФК 6. Вміння планування та звітності у системі соціального забезпечення населення.

ФК 7. Здатність застосовувати методики індивідуальних обрахунків адресної соціальної допомоги, методики індивідуальних обрахунків призначення субсидій, соціальної допомоги малозахищеним категоріям населення, допомоги по безробіттю.

Розвинути базові *soft skills*: комунікативні навички; навички роботи в команді; управління часом; гнучкість та адаптованість; лідерські якості; особистісні якості.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.

ПРН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

ПРН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики у сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України у галузі соціального забезпечення.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Пенсійна реформа. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

Тема 1. Пенсійна система в Україні: становлення і сучасний стан.

Пенсійна система в Україні: історичний аспект формування та розвитку.

Пенсійна реформа в Україні та її правове забезпечення. Сучасний стан пенсійного забезпечення та запровадження загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Система законодавства, що регулює сферу пенсійного забезпечення, його класифікація.

Поняття «пенсійне забезпечення» і «пенсійне страхування», їх відмінність. Теоретичні питання визначення поняття «пенсія». Види пенсійного забезпечення відповідно до чинного законодавства. Правові ознаки окремих видів пенсій.

Тема 2. Трудовий та страховий стаж у пенсійному забезпеченні

Страховий стаж у солідарній системі. Періоди з яких складається страховий стаж.

Поняття трудового стажу, його види та значення в пенсійному забезпеченні. Порядок застосування Списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах. Обчислення трудового стажу за раніше чинним законодавством. Докази трудового стажу. Порядок підтвердження загального та спеціального стажу за раніше чинним законодавством.

Поняття вислуги років та її значення в пенсійному забезпеченні.

Поняття та визначення страхового стажу після набрання чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Коефіцієнт страхового стажу.

Тема 3. Загальні засади пенсійного забезпечення в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Поняття та сутність солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Суб'єкти солідарної системи та їх правовий статус. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Організація і порядок здійснення управління в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Загальні засади призначення, перерахунку та виплати пенсій в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Тема 4. Види та порядок призначення пенсій в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Пенсії за віком в солідарній системі. Поняття пенсії за віком. Загальні умови пенсійного забезпечення за віком. Правове регулювання пільгового пенсійного забезпечення за віком. Розмір пенсій за віком. Мінімальний розмір пенсії за віком. Підвищення розміру пенсій за віком у разі відстрочки часу її

призначення. Підвищення та надбавки до пенсій за віком відповідно до чинного законодавства. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Пенсії по інвалідності в солідарній системі. Поняття пенсії по інвалідності. Умови призначення пенсії по інвалідності. Особливості обрахування страхового стажу при призначенні пенсій по інвалідності. Розмір пенсії по інвалідності. Особливості призначення та виплати пенсій по інвалідності. Строк виплати пенсії по інвалідності в разі зміни групи інвалідності. Пенсії по інвалідності постраждалим від нещасного випадку або професійного захворювання на виробництві. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі. Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Період, на який призначається пенсія у зв'язку з втратою годувальника. Зміна розміру пенсії. Особливості призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника на всіх членів сім'ї. Виділення частки пенсії. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника постраждалим від нещасного випадку або професійного захворювання на виробництві. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Тема 5. Нормативне забезпечення реформування загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення, його структура та правове регулювання в Україні

Перспективи подальшого розвитку та реформування солідарної пенсійної системи.

Загальна характеристика накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Переваги та недоліки обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування. Пенсійні виплати за рахунок Накопичувального фонду. Використання досвіду зарубіжних країн при запровадженні другого рівня пенсійної системи в Україні. Передумови та пріоритетні напрями запровадження загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи в Україні: правовий аспект.

Пенсійна реформа та становлення недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Система недержавного пенсійного забезпечення.

Характеристика недержавних пенсійних фондів та основних напрямків їх діяльності. Поняття, види та суб'єкти недержавних пенсійних фондів. Пенсійні активи та пенсійні виплати недержавних пенсійних фондів. Правові питання становлення недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Функціонування недержавного пенсійного забезпечення в зарубіжних країнах. Перспективи розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Змістовий модуль II. Правове регулювання пенсійного забезпечення окремих категорій осіб.

Тема 6. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників органів державної влади та управління.

Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України. Пенсія за вислугу років.

Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. Порядок обчислення стажу державної служби. Умови та порядок призначення пенсії за вислугу років державним службовцям. Умови та порядок призначення пенсії по інвалідності державним службовцям. Умови та порядок призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника державним службовцям. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення народних депутатів. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Тема 7. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників правоохоронних органів та військовослужбовців.

Правове регулювання пенсійного забезпечення суддів, аналіз недоліків. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Довічне грошове утримання. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників прокуратури. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення посадових осіб митної служби та державних виконавців. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Тема 8. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників окремих галузей виробництва і транспорту.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників вугільної промисловості та металургії. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників сільського господарства. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників лісової промисловості та лісового господарства. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників текстильної промисловості. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення

пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників залізничного та водного транспорту. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників цивільної авіації і льотно-випробувального складу. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників, зайнятих на роботах з особливими умовами праці. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Тема 9. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників невиробничої сфери.

Особливості пенсійного забезпечення наукових та науково-технічних працівників. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Пенсійне забезпечення працівників засобів масової інформації. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Пенсійне забезпечення працівників закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Пенсійне забезпечення артистів театральних-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Особливості пенсійного забезпечення заслужених майстрів спорту, майстрів спорту міжнародного класу - членів збірних команд України. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Тема 10. Правове регулювання пенсійного забезпечення окремих громадян, що мають особливий правовий статус. Правове регулювання пенсійного забезпечення в іноземних державах та на міждержавному рівні.

Правове регулювання пенсійного забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Порядок обчислення стажу, який дає право на призначення пенсії. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Порядок звернення за призначенням пенсії.

Особливості пенсійного забезпечення ветеранів війни і праці.

Пенсії за особливі заслуги перед Україною. Види пенсій, порядок та умови їх призначення. Розмір пенсії за особливі заслуги перед Україною. Порядок призначення пенсії.

Особливості пенсійного забезпечення інших соціальних категорій громадян.

Міжнародні гарантії права на пенсійне забезпечення.

Особливості правового регулювання пенсійного забезпечення на міждержавному рівні.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. РЕКЛАМНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ													
Тема 1. Пенсійна система в Україні: становлення і сучасний стан.	8	2	4			2	26	2	2			6	
Тема 2. Трудовий та страховий стаж у пенсійному забезпеченні	6	2	2			2							4
Тема 3. Загальні засади пенсійного забезпечення в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.	6	2	2			2							4
Тема 4. Види та порядок призначення пенсій в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.	10	4	4			2							4
Тема 5. Нормативне забезпечення реформування загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення, його структура та правове регулювання в Україні	10	4	4			2							4
Разом за змістовим модулем 1	40	14	16			10	26	2	2			22	

Тема 6. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників органів державної влади та управління.	12	4	4			4	38	2	2			6	
Тема 7. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників правоохоронних органів та військовослужбовців.	12	4	4			4							6
Тема 8. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників окремих галузей виробництва і транспорту.	8	2	2			4							6
Тема 9. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників невиробничої сфери.	8	2	2			4							8
Тема 10. Правове регулювання пенсійного забезпечення окремих громадян, що мають особливий правовий статус. Правове регулювання пенсійного забезпечення в іноземних державах та на міждержавному рівні.	10	2	4			4							8
Разом за змістовим модулем 2	50	14	16			20	38	2	2			34	
Модуль 2. ІНДЗ.													
ІНДЗ						30						56	
Усього годин		28	32			30	30	120	4	4		56	56

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

1	Тема 1. Пенсійна система в Україні: становлення і сучасний стан.	4	2
2	Тема 2. Трудовий та страховий стаж у пенсійному забезпеченні	2	
3	Тема 3. Загальні засади пенсійного забезпечення в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.	2	
4	Тема 4. Види та порядок призначення пенсій в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.	4	
5	Тема 5. Нормативне забезпечення реформування загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення, його структура та правове регулювання в Україні	4	
6	Тема 6. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників органів державної влади та управління.	4	2
7	Тема 7. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників правоохоронних органів та	4	
8	Тема 8. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників окремих галузей виробництва і транспорту.	2	
9	Тема 9. Правове регулювання пенсійного забезпечення працівників невиробничої сфери.	2	
10	Тема 10. Правове регулювання пенсійного забезпечення окремих громадян, що мають особливий правовий статус. Правове регулювання пенсійного забезпечення в іноземних державах та на міждержавному рівні.	4	

7. Самостійна робота

Самостійна робота спрямована на поглиблення і закріплення знань студента, розвиток аналітичних навичок з проблематики навчальної дисципліни. Найважливішою вимогою до виконання самостійної роботи є глибоке і повне висвітлення теми.

Організація самостійної роботи студентів здійснюється такими видами роботи: підготовка до лекційних та практичних занять (ведення конспекту), виконання індивідуальних завдань.

У процесі підготовки за темами курсу, які віднесені для самостійного опрацювання, студенту слід звернути увагу на засвоєння зазначених ключових понять та термінів. обов'язковим є ведення студентом робочого конспекту, який повинен містити розгорнутий (тезисний) огляд питань, що віднесені для самостійного опрацювання, а також визначення ключових понять і термінів.

У процесі вивчення курсу для поточного контролю самостійної роботи студента денної форми навчання та якості засвоєння ним матеріалу викладач використовує:

- опитування студента під час практичних занять, перевірку робочих конспектів (за необхідності);

- залучення студентів до дискусії з теми практичного заняття з наступною оцінкою ініціативи та здатності до аналізу дискусійних питань.

Самостійна робота студента заочної форми навчання передбачає самостійне вивчення окремих питань тем за вказівками викладача та оформлення конспекту.

Завдання студента під час захисту завдань самостійної роботи – показати розуміння конкретної проблеми. Оцінка за самостійну роботу залежить від якості її виконання, ступеня самостійності.

Результати самостійної роботи оцінюються згідно з чинною шкалою оцінювання.

Додаткові бали можна отримати за участь у семінарах, конференціях, фестивалях, конкурсах; публікації тез; розробці проектів та ін.

Завдання до самостійної роботи зазначено у практичних роботах.

8. Індивідуальні завдання

Обсяг ІНДЗ 5-10 сторінок.

Найважливішою вимогою до виконання ІНДЗ є глибоке і повне висвітлення теми. У вступі зазначають підстави, причини, проблемну ситуацію, що зумовили необхідність написання ІНДЗ; в основній частині аналізується сучасний стан проблеми, наводяться аргументи, обґрунтовується основна ідея автора; у підсумковій частині містяться висновки, рекомендації, пропозиції.

Завдання студента під час захисту – показати розуміння конкретної проблеми. Оцінка за ІНДЗ залежить від якості її виконання, ступеня самостійності, мови і логіки викладання, оформлення роботи, виступу студента на захисті, відповідей на запитання по темі роботи. Результати ІНДЗ оцінюються згідно з чинною шкалою оцінювання.

Додаткові бали можна отримати за участь у семінарах, конференціях, фестивалях, конкурсах; публікації тез; розробці проектів та ін.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Загальнообов'язкове пенсійне страхування, його принципи і суб'єкти.
2. Класифікація пенсій за віком.
3. Пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового пенсійного страхування.
4. Пенсії за віком при неповному стажі роботи.
5. Пенсії за особливі заслуги перед Україною.
6. Пенсійний контракт та пенсійна схема.
7. Пенсійні виплати в накопичувальній системі зобов'язального державного пенсійного страхування.
8. Пенсійні виплати в недержавній пенсійній системі.
9. Пенсійні виплати з недержавних пенсійних фондів.
10. Поняття і соціально-правове значення пенсій за віком.
11. Поняття, види та ознаки страхових пенсій.
12. Порядок підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки її часу призначення.
13. Право на трудову пенсію.
14. Принципи функціонування солідарної, накопичувальної та недержавної системи пенсійного забезпечення.
15. Принципи функціонування солідарної, накопичувальної та недержавної системи пенсійного забезпечення.

16. Суб'єкти пенсій за віком.
17. Умови і специфіка пенсійного забезпечення окремих працівників за віком.
18. Пенсійна система в Україні.
19. Специфіка пенсії багатодітної жінки-матері.
20. Пенсії по інвалідності.

9. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний;
- репродуктивний метод;
- метод проблемного викладу;
- частково-пошуковий (евристичний) метод;
- дослідницький метод.

Організація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здійснюється за допомогою словесних, наочних і практичних методів.

10. Методи контролю

Поточний контроль (оцінювання відповідей, виконання завдань на практичному занятті, завдань для самостійної роботи, ІНДЗ).

11. Критерії оцінювання результатів навчання

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень за роботу на практичному занятті

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	здобувач бере участь в обговоренні питань практичного заняття, але немає розгорнутої відповіді на всі питання, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення теми, не дотримується культури мовлення.
2	здобувач бере активну участь в обговоренні питань практичного заняття, має елементарні, фрагментарні уявлення про об'єкт вивчення теми, працює в команді, але повної розгорнутої відповіді на всі питання практичного заняття немає, не завжди дотримується культури мовлення.
3	здобувач добре володіє вивченим матеріалом у межах програми, застосовує знання під час вирішення практичних завдань, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією, має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття, бере активну участь у командній роботі, в обговоренні питань заняття та виступає з доповіддю.
4	здобувач має розгорнуті відповіді на всі питання практичного заняття; володіє гнучкими знаннями не лише в межах вимог навчальної програми, але й використовує додаткові матеріали, аргументовано застосовуючи їх у різних ситуаціях; уміє знаходити інформацію та аналізувати її; ставити і розв'язувати проблеми, у командній роботі займає лідерські позиції; виступаючи з доповіддю на практичному занятті, вміло організовує різні види взаємодії, дискусію між учасниками практичного заняття; вільно тримається перед аудиторією; дотримується культури мовлення.

2. Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи

К-сть балів	Критерії оцінювання
1 -3	Здобувачем у розкритті змісту завдань були допущені суттєві помилки; завдання викладені поверхово або здобувач зовсім не виконав поставлених завдань.
4-5	Здобувачем у розкритті змісту завдань були допущені несуттєві помилки; завдання викладені поверхово або здобувач частково виконав поставлені завдання.
7-9	Здобувач володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але у розкритті змісту завдань ним були допущені певні помилки, завдання виконані фрагментарно, питання пропрацьовано недостатньо глибоко, у занадто стислій формі.
10-11	Здобувач дав правильні відповіді на поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, показує здатність аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається; але здобувачем допущені 1-2 незначні помилки.
12-15	Здобувач дав обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на всі поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, демонструє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій.
16	Здобувач дав обґрунтовані, глибокі й теоретично правильні відповіді на всі поставлені завдання; робить логічні висновки та узагальнення, демонструє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певні питання; використовує належний інструментарій; демонструє знання законодавчих і нормативних актів питання, що розглядається.

3. Критерії оцінювання виконання ІНДЗ

Кількість балів за кожним критерієм	Критерії оцінювання
1	Наявність плану викладення матеріалу
2	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.
4	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.
2	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження
1	Дотримання вимог оформлення структурних елементів роботи (план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)

Критерії оцінювання (за 100-бальною шкалою)

90-100	Студент ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу
--------	---

	соціальних явищ, наводить приклади соціальних досліджень.
82-89	Студент виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу. Студент уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
75-81	Студент виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови.
69-74	Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Студент частково розкриває питання при допомозі викладача.
60-68	Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
35-59	Студент виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає порушення норми літературної мови.
0-34	Студент виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; неправильно відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно (A)
82-89	добре (B)
75-81	добре (C)
69-74	задовільно (D, E)
60-68	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання (FX)
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F)

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма

Модуль I										ІНДЗ	С.Р.	ПК (екзамен)
Змістовний модуль I					Змістовний модуль II							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	10	16	10
8	4	4	8	8	8	8	4	4	8			

Заочна форма

Модуль I					ІНДЗ	С.Р.	ПК (екзамен)
Змістовний модуль I			Змістовний модуль II				
T1-4			T6-T10		10	16	10
32			32				

14. Рекомендована література

Основна

1. Бойко М. Д. Право пенсійного забезпечення в Україні: Навчальний посібник. - [Вид.2-ге, випр. і доп.] / М. Д. Бойко. - К.: Атіка, 2006. - 356 с.

2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. / Н. Б. Болотіна. - К.: Знання, 2005. - 615 с.
3. Надточій Б. Пенсія в Україні. Коментар Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» / Б. Надточій, Л. Демчук. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 512 с.
4. Оформлення пенсій [текст]: практичний довідник станом на 7 листопада 2012 р. - К.: «Центр учбової літератури», 2012. - 362 с.
5. Пенсійна система України: [Навч. посібн.] - К.: Кондор, 2006. - 336 с.
6. Пенсійне забезпечення в Україні: навчальний посібник / Уклад.: Г. В. Бондаренко, К. В. Іващенко – Умань: ВІЗАВІ, 2022. – 110 с.
7. Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян: законодавство, судова практика / упоряд. В. С. Ковальський, І. С. Примак. - К. : хрінком Інтер, 2011. - 264 с.
8. Право соціального забезпечення: [Навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. /За ред. П. Д. Пилипенка]. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. - 504 с.
9. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення: [Навч. посіб.]/ Б. І. Сташків. - К.: Знання, 2005. -405 с.
10. Шамбір Н. Нові аспекти пенсійного забезпечення //Праця і зарплата. - 2007. - № 3. - С. 7

Додаткова:

1. Андрійв В. Соціальне страхування: історія, проблеми / В. Андрійв //Соціальний захист. - 1999. - № 2. - С. 43-51.
2. Бандур С.І. Система соціального страхування в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку / С. І. Бандур, О. О. Кучинська // Стоян О.М. Україна: утвердження незалежної держави: 1991 - 2001. - К., 2001.
3. Бевзенко О.В. Становлення та розвиток пенсійного страхування / О. В. Бевзенко // Економіка АПК. - 2005. - № 12. - С. 111-116.
4. Берданова О. Нормативно-правові аспекти реформування системи соціального захисту населення / О. Берданова //Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. - 2002. - № 3. - С. 302-306.
5. Білик І. Право на призначення пенсій за віком на пільгових умовах у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування / І. Білик //Право України. 2005. - № 8. - С. 93-95.
6. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / М. Д. Бойко. - К: «Олан», 2004. - 312 с.
7. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні: [монографія] /Н. Б. Болотіна. - К.: Знання, 2005. - 382 с.
8. Болотіна Н. Б. Соціальне законодавство України. Гендерна експертиза. /Н. Б. Болотіна - К.: Логос, 2001 . - 84 с.
9. Болотіна Н.Б. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: окремі правові питання запровадження /Н. Б. Болотіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. Наук. пр. ОНЮА. - Вип. 7. - О.,2000. - С. 94-101.
10. Візнюк П. Пенсійне забезпечення військовослужбовців / П. Візнюк // Прокуратура. Людина.Держава. - 2004. - № 7. - С. 97-99.

11. Гарасимів Т. З. Принципи права соціального забезпечення України: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. / Т. З. Гарасимів. - Львів, 2002. - 15 с.
12. Грановська В. В. Історія становлення та розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні / В. В. Грановська // Актуальні питання реформування правової системи України: Зб.наук.ст. за матеріалами УІ Міжнар.наук.-практ.конф., м.Луцьк., 2009. - С. 384.
13. Григоренко Є. Управління активами: від кількості до якості / Є. Григоренко // Вісник Пенсійного фонду України. Ч. 1. - липень. - 2006. - С.4-5.
14. Григоренко Є. Управління активами: від кількості до якості / Є. Григоренко // Вісник Пенсійного фонду України. Ч.2. - серпень. - 2006. - С.14-16.
15. Губар О. Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні / О. Є. Губар // Формування ринкових відносин в Україні. - 2003. - № 7-8. - С. 155-162.
16. Губар О. Є. Соціальне страхування у забезпеченні суспільного добробуту / О. Є. Губар // Фінанси України. - 2002. - № 8. - С.130-137.
17. Давиденко Е. Захисники Вітчизни потребують захисту / Е. Давиденко // Юридичний вісник України. - 2003. - 27 грудня. - С. 12.
18. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення у цифрах і фактах [Електронний ресурс]. - Режим доступу. - <http://www.mlsp.gov.ua>
19. Кікіян Т. Страхова пенсійна виплата - чи можна їй надати більш цивілізованого вигляду? / Т. Кікіян // Україна: аспекти праці. - 2002. - № 3. - С. 29-33.
20. Кіндратець О. Пенсійна політика в країнах Заходу / О. Кіндратець // Право України - 2004. - № 3. - С. 132-135.
21. Костюк В. Л. Актуальні питання класифікації пенсійних правовідносин у сучасних умовах / В. Л. Костюк, Н. П. Коробенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - № 7 (45). - С. 85-93.
22. Костюк Я. Ю. Соціальне страхування як регулятор трудової поведінки працівників / Я. Ю. Костюк // Формування ринкових відносин в Україні. - 2004. - № 1. - С.93-97.
23. Котляр Д. Недержавне пенсійне забезпечення в ЄС: корисний досвід та можливі висновки для України / Д. Котляр // Парламент. - № 4. - 2002. - С. 15-32.
24. Котляр Д. Оподаткування недержавних пенсій / Д. Котляр // Парламент. - № 8. - 2004. - С. 42-50.
25. Куземська С. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального забезпечення / С. Куземська // Вісник львівського університету. Серія юридична. - 2004. - Вип. 39. - С. 367-371.
26. Лесин В. Обмін досвідом у сфері пенсійного реформування / В. Лесин // Людина і праця. - 2004. - № 6. - С. 7-8.

27. Логачова Л. До питання запровадження єдиного соціального внеску в Україні/ Л. Логачова, Є. Котов, О. Прогнімак // аспекти праці. - 2005. - № 6. - С. 13-15.

Ресурси:

1. <http://library.udpu.org.ua/>
2. www.nbu.gov.ua/